

सङ्खुवासभा जिल्लाको मकालु गाउँपालिकामा प्रचलित लोककथाको अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्कायअन्तर्गत
नेपाली केन्द्रीय विभागको स्नातकोत्तर तह
द्वितीय वर्ष दसौँ पत्रको
प्रयोजनका लागि
प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी

मनकुमार राई

त्रि.वि दर्ता नं. ३-२-३-८५४-२००६

परीक्षा क्रमाङ्क २८२५३७

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

नेपाली केन्द्रीय विभाग

कीर्तिपुर

२०७४

स्वीकृतिपत्र

(१) प्रा.डा. देवीप्रसाद गौतम (विभागीय प्रमुख)

(२) प्रा.डा. खगेन्द्रप्रसाद लुइटेल् (शोधनिर्देशक)

(३) सहप्रा. भरतकुमार भट्टराई (बाह्य परीक्षक)

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

मिति : २०७४/१२/३०

शोधनिर्देशकको सिफारिस

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय अन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागका विद्यार्थी श्री मनकुमार राईले **सङ्खुवासभा जिल्लाको मकालु गाउँपालिकामा प्रचलित लोककथाको अध्ययन** शीर्षकको यो शोधपत्र मेरा निर्देशनमा तयार पार्नुभएको छ । यसको आवश्यक मूल्याङ्कनका निम्ति नेपाली केन्द्रीय विभाग समक्ष सिफारिस गर्दछु ।

प्रा.डा. खगेन्द्रप्रसाद लुइटेल्
शोधनिर्देशक
नेपाली केन्द्रीय विभाग
त्रि.वि., कीर्तिपुर

मिति : २०७४/१२/२६

कृतज्ञताज्ञापन

प्रस्तुत शोधकार्य तयार गर्दा निर्देशन गर्नु हुने गुरु प्रा.डा. खगेन्द्रप्रसाद लुइटेल्प्रति म कृतज्ञताज्ञापन गर्दछु ।

प्रस्तुत शोधकार्य गर्ने समयमा सल्लाह दिनु हुने विभागीय प्रमुख प्रा.डा. देवीप्रसाद गौतमप्रति म कृतज्ञ छु ।

प्रस्तुत शोधकार्यका लागि आवश्यक सामग्री सङ्कलन गर्नका लागि लोककथा भनिदिनु हुने अमरबहादुर भट्टराई, आसबल राई, कृष्णबहादुर राई, खड्कसिं राई, खिलबहादुर राई, चन्द्रमाया दर्जी, जयमाया राई, दिलमाया राई, धनमाया विश्वकर्मा, पदमबहादुर पोखेल, शम्शेरबहादुर राई, शान्ति राई, सन्तबहादुर विश्वकर्मा, सोममाया राई र हर्कबहादुर राईप्रति पनि कृतज्ञताज्ञापन गर्दछु ।

प्रस्तुत शोधपत्र शुद्ध र छिटो गरी टाइपिङ गरिदिनु हुने वृष रावललाई पनि विशेष धन्यवाद छ ।

मनकुमार राई
स्नातकोत्तर तह, दोस्रो वर्ष
नेपाली केन्द्रीय विभाग
कीर्तिपुर

विषयसूची

पृष्ठ

पहिलो परिच्छेद शोधपरिचय

१.१	विषयपरिचय	१
१.२	समस्याकथन	१
१.३	शोधपत्रको उद्देश्य	२
१.४	पूर्वकार्यको समीक्षा	२
१.५	शोधपत्रको औचित्य	३
१.६	शोधपत्रको सीमा	४
१.७	शोधविधि	४
१.८	शोधपत्रको रूपरेखा	४

दोस्रो परिच्छेद

सङ्खुवासभा जिल्ला र मकालु गाउँपालिकाको परिचय

२.१	विषयप्रवेश	५
२.२	सङ्खुवासभा जिल्लाको नामकरण	५
२.३	वन सम्पदा	५
२.४	नदी र ताल	६
२.५	खनिज सम्पदा	६
२.६	राजनीतिक तथा प्रशासनिक सम्पदा	७
२.७	धर्म संस्कृति	७
२.८	मकालु गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय	७

तेस्रो परिच्छेद

मकालु गाउँपालिकामा प्रचलित लोककथाको वर्गीकरण

३.१	विषयपरिचय	९
३.२	अन्तरजातीय ज्वाइँको कथा	१०
३.३	अल्छे ज्वाइँको कथा	१०
३.४	क्षेत्री, बाहुन र दमाईको कथा	११
३.५	गरिब आमा छोराको कथा	११
३.६	चोयाको तिहुन र खोयाको भातको कथा	१२
३.७	छुवाछुतको कथा	१२
३.८	जेठा बुढा र कान्छा बुढाको कथा	१२
३.९	ढेंडु र भालुको कथा	१३
३.१०	दिदी बहिनीको कथा	१३
३.११	धनी दाजु र गरिब भाइको कथा	१४
३.१२	नुन रोप्ने कामी र दमाईको कथा	१४
३.१३	लाटा र अपाङ्गको कथा	१५
३.१४	लाटो र बाठो दाजु भाइको कथा	१५

३.१५	लोभी ज्वाइँको कथा	१६
३.१६	सोभो ज्वाइँको कथा	१६
३.१७	निष्कर्ष	१६

चौथो परिच्छेद

मकालु गाउँपालिकामा प्रचलित लोककथाको विश्लेषण

४.१	विषयपरिचय	१७
४.२	अन्तरजातीय ज्वाइँ कथाको विश्लेषण	१७
४.३	अल्ले ज्वाइँ कथाको विश्लेषण	१८
४.४	क्षेत्री, बाहुन र दमाई कथाको विश्लेषण	२०
४.५	गरिब आमा र छोरा कथाको विश्लेषण	२१
४.६	चोयाको तिहुन र खोयाको भात कथाको विश्लेषण	२२
४.७	छुवाछुत कथाको विश्लेषण	२४
४.८	जेठा बुढा र कान्छा बुढा कथाको विश्लेषण	२५
४.९	ढेंडु र भालु कथाको विश्लेषण	२७
४.१०	दिदी बहिनी कथाको विश्लेषण	२८
४.११	धनी दाजु र गरिब भाइ कथाको विश्लेषण	३०
४.१२	नुन रोप्ने कामी र दमाई कथाको विश्लेषण	३१
४.१३	लाटा र अपाङ्ग कथाको विश्लेषण	३२
४.१४	लाटो र बाठो दाजुभाइ कथाको विश्लेषण	३४
४.१५	लोभी ज्वाइँ कथाको विश्लेषण	३५
४.१६	सोभो ज्वाइँ कथाको विश्लेषण	३६
४.१७	निष्कर्ष	३८

पाँचौँ परिच्छेद

सारांश तथा निष्कर्ष

५.१	सारांश	४९
५.२	निष्कर्ष	४९

परिशिष्ट

सन्दर्भ सामग्रीसूची